

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
VLADA

SMJERNICE EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE
ZA PERIOD 2018.-2020. GODINE

Tuzla, juni 2017. godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE.....	4
Rizici ostvarenja makroekonomskih projekcija.....	9
3. SREDNJOROČNA FISKALNA POLITIKA.....	9
4. POLITIKA PRIHODA ZA NIVO TUZLANSKOG KANTONA.....	10
4.1. Projekcije prihoda za općine za period od 2018 - 2020. godine	12
4.2. Projekcije prihoda vanbudžetskih fondova za period od 2018. – 2020. godine.....	13
5. PRIHODI I PRIMICI BUDŽETA TUZLANSKOG KANTONA	13
5.1. Prihodi i primici (budžetska sredstva)	15
5.2. Namjenska sredstva, grantovi, donacije, vlastiti prihodi i primici po osnovu namjenskih sredstava.....	15
6. RIZICI PO PROJEKCIJE PRIHODA... ..	16
7. PROJEKCIJE DUGA TK PO OSNOVU ZADUŽIVANJA.....	16
8. STRATEŠKI CILJEVI VLADE TUZLANSKOG KANTONA.....	18

U V O D

Na osnovu člana 17. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15 i 104/16), pripremljen je dokument Smjernice ekonomske i fiskalne politike za period 2018.-2020. godina, što ima za cilj projekciju prihoda i gornju granicu rashoda za pripremu budžeta za naredni trogodišnji period.

Prijedlog smjernica, Ministarstvo finansija, dostavlja Vladi Kantona do 15. maja tekuće godine, a Vlada donosi iste do 31. maja tekuće godine. Obzirom da je Ministarstvo finansija Tuzlanskog kantona zaprimilo od strane Federalnog ministarstva finansija 18.05.2017. godine projekcije indirektnih i direktnih poreza za Kanton i općine kantona, nije bilo moguće ispoštovati navedeni zakonski rok za predlaganje Smjernica Vladi Kantona.

Kako su u toku paralelni procesi na izradi Dokumenta okvirnog budžeta Tuzlanskog kantona za period 2018. – 2020. godina moguća su određena odstupanja projekcija u odnosu na ovaj dokument.

Ovaj dokument ima za cilj da poboljša koordinaciju između Vlade Tuzlanskog kantona, općina i vanbudžetskih fondova u postupcima pripremnih aktivnosti na izradi Budžeta za 2018. godinu, kao i da osigura sveobuhvatan i konsolidovan okvir planiranih rashoda koji pokriva sve nivoe vlasti Tuzlanskog kantona, uključujući Budžet Kantona, Budžet općina i Finansijski plan izvanbudžetskih fondova.

Svrha ovog dokumenta je prevođenje srednjoročne fiskalne strategije u budžetsku metodologiju, te definisanje okvira za budžetske planove budžetskih i vanbudžetskih korisnika.

Smjernice sadrže: ciljeve ekonomske i fiskalne politike, osnovne makroekonomske pokazatelje, procjene prihoda budžeta i predviđene promjene javnog duga.

Ministarstvo finansija Tuzlanskog kantona predlaže Vladi Kantona da usvoji ovaj Dokument kao prvi korak u procesu pripreme Budžeta Tuzlanskog kantona za 2018. godinu.

Na osnovu člana 17. Zakona o budžetima Federacije BiH nosilac izrade ekonomske politike za naredne tri godine je nadležni organ Federacije u skladu sa zakonskim propisima. Vlada na prijedlog Ministarstva finansija donosi Smjernice ekonomske i fiskalne politike koje između ostalog sadrže i ostale makroekonomske pokazatelje Federacije i pretpostavke društvenog razvoja za budžetsku i dvije naredne godine, te procjenu prihoda budžeta.

Izrada Smjernica ekonomske i fiskalne politike za period 2018-2020.godina bazirana je na slijedećim dokumentima :

-Revidirane projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza za kantone i općine kantona za 2017. godinu i projekcije za period 2018-2020.godina (dostavljene od strane Federalnog ministarstva finansija Sarajevo),

- Projekcije Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine (mart 2017.godina),

- Makroekonomski pokazatelji za period 2015.-2020. godina koje je izradila Direkcija za ekonomsko planiranje – DEP (mart 2017.godina),

-Strategija razvoja Tuzlanskog kantona za period 2016.-2020.godina (februar 2016.godine),

-Privredna kretanja Tuzlanskog kantona (Kantonalna privredna komora Tuzla, publikacija broj 25 (februar 2017.godine),

-Stav Kolegija Vlade Tuzlanskog kantona, broj: 02/1-14-16428/17 od 23.06.2017.godine.

I SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP), pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine izradila je makroekonomske pokazatelje na nivou Bosne i Hercegovine, koji se daju u slijedećem tabelarnom pregledu:

Makroekonomski pokazatelji za period 2015-2020. godina

Indikator	Zvanični podaci	Projekcije				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nominalni BDP u mil KM	29.462	30.389	31.709	33.245	34.962	36.925
Nominalni rast u %	4,5	3,1	4,3	4,8	5,2	5,6
BDP deflator (prethodna godina = 100)	100,8	100,2	101	101,2	101,4	101,5
Realni BDP u mil KM (prethodna godina = 100)	29.229	30.334	31.391	32.844	34.494	36.379
Realni rast u %	3,7	3	3,3	3,6	3,8	4,1
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	-1	-1,1	0,9	1,2	1,5	1,4
Potrošnja u mil KM	29.619	30.231	31.385	32.631	33.981	35.382
Realni rast u %	1,5	2,4	2,7	2,7	2,7	2,7
Vladina potrošnja u mil KM	6.160	6.283	6.409	6.537	6.668	6.801
Realni rast u %	0,8	1,2	0,5	0,8	0,5	0,5
Privatna potrošnja u mil KM	23.459	23.947	24.975	26.094	27.313	28.580
Realni rast u %	1,7	2,7	3,2	3,2	3,3	3,2
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil KM	5.024	5.087	5.580	6.149	6.786	7.441
Realni rast u %	-3,5	0,7	9,4	9,9	10	9,3
Vladine investicije u mil KM	535	508	635	857	1.097	1.382
Realni rast u %	-53,5	-5,8	23,2	33,4	26,1	24,1
Privatne investicije u mil KM	4.489	4.579	4.945	5.292	5.688	6.058
Realni rast u %	10,6	1,5	7,9	6,9	7,4	6,4
Uvoz u mil KM	15.281	15.327	16.301	17.415	18.678	19.875
Nominalni rast u %	-1,5	0,3	6,4	6,8	7,3	6,4
Realni rast u %	0,9	2,3	4,8	5,3	5,2	4,2
Izvoz u mil KM	9.863	10.139	10.863	11.716	12.694	13.691
Nominalni rast u %	5,8	2,8	7,1	7,9	8,3	7,9
Realni rast u %	6,3	4,7	5,3	5,6	5,5	4,4
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	12,5	13,2	13,2	13,5	13,9	14,7
Bilans tekućeg računa u mil KM	-1.589	-1.333	-1.571	-1.832	-2.108	-2.300
Rast u %	-22	-16,1	17,8	16,6	15,1	9,1
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-5,4	-4,4	-5	-5,5	-6	-6,2

IZVOR: Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP), mart 2017. godine

Privredna kretanja i projekcije u pojedinim zemljama EU, ali i zemljama regiona, imaju uglavnom pozitivan trend. Fokus izvoznih i ekonomskih mjera Federacije Bosne i Hercegovine, treba svakako usmjeriti na rast GDP-a u Njemačkoj, obzirom da udio izvoza u Njemačku u prvih devet mjeseci 2016. godine iznosi 19,2% od ukupnog izvoza. Interes FBiH je svakako i kretanje GDP-a u Italiji, ali i Hrvatskoj, obzirom da su ove dvije zemlje sa svojim udjelima također značajne u ukupnom izvozu. Što se tiče privrednih kretanja u Srbiji i Makedoniji, mogu biti interesantna sa aspekta regionalnih konkurenata u koje odlaze investicije, ukoliko Bosna i Hercegovina ne stvori povoljniji ambijent za ulaganja i poslovanje privrednih subjekata.

Osnovna pretpostavka projiciranog rasta u BiH se tiče ekonomskih kretanja u okruženju i to prije svega u smislu promjena izvozne tražnje, te inostranog finansiranja finalne potrošnje i investicija. Unutrašnje pretpostavke podrazumjevaju uobičajeni nivo političke stabilnosti, uz postepeno poboljšanje poslovnog okruženja. Osnovni scenarij podrazumijeva aranžman sa MMF-om koji bi pored direktnog uticaja na budžete trebao otvoriti vrata drugih međunarodnih finansijskih institucija u cilju finansiranja povećanja javnih radova. S druge strane, uspješna realizacija tog aranžmana u velikoj mjeri ograničava projicirani rast javne potrošnje i javnih rashoda uopšte. Rast je takode projiciran uz pretpostavku odsustva elementarnih nepogoda u smislu poplava ili suša koje bi mogle značajno uticati na poljoprivrednu proizvodnju, te proizvodnju električne energije. Konačno, projekcija podrazumijeva povećanje svjetskih cijena koje bi pored porasta cijena bh izvoza i uvoza trebalo zaustaviti deflaciju iz prethodnog perioda.

Tako, prema projekcijama DEP-a, ekonomska aktivnost BiH u 2017. godini bi trebala porasti za 3,3%, nakon čega se projicira nešto viša realna stopa od 3,6% u 2018. godini. Ovo je približno na nivou prethodnih projekcija iz novembra 2016. godine obzirom da u međuvremenu nije došlo do značajnijih promjena pretpostavki ekonomskog rasta. Očekuje se da bi nosioci ekonomskih kretanja u ovom periodu bi trebali biti realni rast izvoza od preko 5% godišnje, te povećanje privatne potrošnje od 3,2% i investicija od 7,4-9%. S druge strane, očekivani porast domaće tražnje bi trebao rezultirati realnim povećanjem uvoza sa stopama nešto nižim u odnosu na izvoz.

Očekuje se da bi se ekonomski rast u periodu 2019-2020. trebao odvijati u uslovima boljeg eksternog okruženja uz blago poboljšanje poslovne klime za investiranje. Pretpostavlja se sve veća dostupnost povoljnih međunarodnih izvora finansiranja za razvoj infrastrukture. S tim u vezi bi očekivano daljnje jačanje investicija do nivoa od 21% BDP-a u 2020. godini, trebalo biti glavni izvor postepenog jačanja ekonomskog rasta na realne stope od 3,8% i 4,1% u 2019. i 2020. godini.

U periodu 2018. – 2020. godina u zemljama Eurozone se očekuje oporavak privatne potrošnje, porast investicija, te povećanje ukupnog izvoza i uvoza. Ova pozitivna dešavanja u neposrednom okruženju uz pravovremenu i dosljednu implementaciju strukturalnih reformi trebale bi rezultirati povećanjem iskorištenosti industrijskih kapaciteta u BiH koje se ogleda kroz povećani obim proizvodnje, viši nivo investicija kako kroz strana tako i domaća ulaganja, što bi u konačnici trebalo rezultirati povećanjem zaposlenosti u BiH.

U periodu januar - septembar 2016. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje od 3,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se kretanje industrijske proizvodnje posmatra po kvartalima vidljivo je da je rast bio nešto intenzivniji tokom prvog polugodišta K1: 4,6%, K2: 4,7%, dok je tokom trećeg kvartala usljed slabljenja prerađivačke industrije rast ukupne industrijske proizvodnje prerplovljen i iznosio je K3: 2,1%. Sektorski posmatrano može se konstatovati da su svi sektori pozitivno doprinosili povećanju industrijske proizvodnje, a registrirane stope rasta su iznosile: vadenje ruda i kamena 2,7%, prerađivačka industrija 3,9% i sektor za proizvodnju električne energije 3,8%.

Iako su određene međunarodne okolnosti kao što je nizak nivo svjetskih cijena predstavljale izazov za privredu Bosne i Hercegovine, ipak se čini da su jačanje privredne aktivnosti u zemljama Evropske unije, a posebno zemljama regiona, omogućile povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji što se ispostavilo kao ključni razlog povećanja ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini.

Nastavak pozitivnih ekonomskih prilika u zemljama Evropske unije i intenziviranje poslovne aktivnosti u zemljama regiona, unatoč određenim izazovima kao što je nizak nivo svjetskih cijena omogućili su povećanje proizvodnje od 3,9% u odnosu na isti period prethodne godine u prerađivačkoj industriji u Bosni i Hercegovini. Posmatrano detaljnije po granama prerađivačke industrije evidentno je da su najviše stope rasta ostvarene u okviru proizvodnje namještaja 18,8%, gotovih metalnih proizvoda 15,2%, hemijskih proizvoda 14,3% i prehrambenih proizvoda 8,8% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, pad potražnje i svjetskih cijena za posljedicu su imali smanjenje proizvodnje koksa i rafiniranih naftnih derivata od 10,9%, baznih metala od 7%, mašina i autokomponenti od oko 4%. Međutim, iako je tokom trećeg kvartala došlo do blagog slabljenja u proizvodnji ipak se može konstatovati da je prerađivačka industrija bila ključni generator povećanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. S druge strane, vidljivo je da je rast proizvodnje u prerađivačkoj industriji bio u rangu Srbije i Hrvatske tokom posmatranog perioda što isto tako ukazuje da je ekonomska aktivnost u Bosni i Hercegovini u periodu januar - septembar 2016. godine na nivou regionalnog prosjeka. Pored prerađivačke industrije pozitivan doprinos rastu ostvaren je i u okviru sektora rudarstva i proizvodnje električne energije gdje je ostvaren devetomjesečni rast proizvodnje od 2,7% odnosno 3,8%. Povećanje proizvodnje u okviru ovih sektora naročito je bilo izraženo tokom trećeg kvartala kada je sektor rudarstva ostvario povećanje proizvodnje od 3,1%, a proizvodnja električne energije se značajno oporavila i povećana je za 10,2% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Povećanje ukupne proizvodnje električne energije u periodu januar - septembar 2016. godine ostvareno je najviše zahvaljujući povećanju proizvodnje u okviru termoelektrana od 18,2%, dok je proizvodnja u hidroelektranama smanjena za 10,6%. Tako je došlo do povećanja izvoza električne energije (posmatrano u fizičkim jedinicama) od 3%, dok je u nominalnom smislu izvoz električne energije smanjen za 2,3% usljed pada izvoznih cijena električne energije. Ukupna potrošnja električne energije u periodu januar - septembar 2016. godine povećana je za 1,9% u odnosu na isti period prethodne godine.

Planirana investiciona ulaganja u infrastrukturu i energetiku također bi trebala značajno doprinijeti jačanju kako građevinskog sektora u Bosni i Hercegovini tako i onih grana prerađivačke industrije koje su usko vezane uz građevinarstvo. Također se očekuje da energetski sektor koji je u prethodnom periodu bio jedan od nosilaca industrijske proizvodnje nastavi pozitivan trend rasta proizvodnje i dodatno osnaži industrijsku proizvodnju u Bosni i Hercegovini navedenom periodu. Prema projekcijama Direkcije za ekonomsko planiranje, ovo bi trebalo rezultirati godišnjim povećanjem industrijske proizvodnje od preko 5% u odnosu na prethodnu godinu.

Potencijalni rizik za navedenu situaciju predstavlja neizvjesnost i još uvijek nedovoljno siguran ekonomski oporavak u užem i širem međunarodnom ekonomskom okruženju. Potencijalni rizik za ostvarivanje navedenih pretpostavki može predstavljati kašnjenje odnosno nizak stepen implementacije reformskih zakona. Visok nivo integracije sa zemljama Evropske unije i regiona kroz trgovinske i finansijske tokove praktički određuje kretanje industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Eventualno pogoršanje situacije na tržištu Evropske unije, posebno u slučaju zemalja koje su glavni trgovinski partneri Bosne i Hercegovine, predstavlja najveći rizik po oporavak industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini.

U 2016. godini ostvaren je rast obima industrijske proizvodnje u Tuzlanskom kantonu u odnosu na 2015. godinu u vrijednosti od 6,6%. Prerađivačka industrija ostvaruje

rast od 6,2%, proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom 5,4%, a vadenje ruda i kamena 9,2 %.

U periodu I - IX 2016. godine u Bosni i Hercegovini prosječan broj zaposlenih lica je uvećan (1,6% u odnosu na isti period prethodne godine) i ukupno iznosi 723,6 hiljada. Kao i u prvoj polovini godine najznačajniji rast broja zaposlenih lica je u područjima djelatnosti koje zapošljavaju najveći broj lica u Bosni i Hercegovini (oko 38%) - trgovina i prerađivačka industrija. U oblasti trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala broj zaposlenih lica je povećan za 3,5%, a u prerađivačkoj industriji za 2,4%. Iako je najveća stopa rasta broja zaposlenih lica registrovana u području poslovanja nekretninama (12,6%) njen doprinos ukupnom rastu broja zaposlenih je nešto manji zbog malog udjela (0,4%). U području djelatnosti javne uprave i odbrane, zdravstva i obrazovanja broj zaposlenih lica je u prosjeku smanjen za 0,5%.

U Federaciji Bosne i Hercegovine broj zaposlenih lica je uvećan za 1,6% i iznosi 456,2 hiljada. Najznačajniji rast broja zaposlenih je u područjima djelatnosti trgovine i prerađivačke industrije.

Tokom trećeg kvartala 2016. godine u Bosni i Hercegovini je naročito intenzivirano smanjenje broja nezaposlenih lica (-4,2% godina/godina u K3, -2,5% godina/godina u K1). Navedena dešavanja su doprinijela da prosječan broj nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u periodu I - IX 2016. godine bude značajno manji (-3,4%) u poređenju sa istim periodom 2015. godine i iznosi 524,7 hiljada. Uz porast broja zaposlenih lica, administrativna stopa nezaposlenosti u BiH je smanjena za 1,3% i iznosi 42%. U Federaciji Bosne i Hercegovine prosječan broj nezaposlenih lica u I - IX 2016. godine iznosi 379,5 hiljada (-2,8%). Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje u FBiH primjećuje se da je prema kvalifikacionoj strukturi broj nezaposlenih lica najviše smanjen u kategorijama KV i NKV lica.

U Bosni i Hercegovini je u periodu I - IX 2016. godine prosječna neto plaća uvećana za 0,7% i iznosi 836 KM uz brži realni rast (2%). U Federaciji Bosne i Hercegovine prosječna neto plaća je uvećana za 0,8%. U gotovo svim područjima djelatnosti registrovan je rast neto plaće (godina/godinu). Izuzetak su djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti i ostale uslužne djelatnosti. Međutim, istovremeno je broj zaposlenih lica u pomenutim djelatnostima uvećan, što ukazuje da su poslodavci dali prednost zapošljavanju u odnosu na rast plaća. Najveća prosječna neto plaća u periodu I - IX 2016. godine je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.377 KM), dok je najniža plaća u djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva (517 KM). Najveća stopa rasta neto plaće je u oblasti prerađivačke industrije (2,8% g/g), što uz rast broja zaposlenih u ovoj djelatnosti ukazuje na određene pozitivne pomake u ovom sektoru. U području djelatnosti javne uprave i odbrane, obrazovanja i zdravstva neto plaće su za prva tri kvartala u prosjeku uvećane oko 1,1%.

U Bosni i Hercegovini se očekuje postepeni oporavak tržišta rada. Stopa registrovane nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u 2017. godini mogla bi se smanjiti u odnosu na nivo prije krize.

Prvi pokazatelji na tržištu rada u 2017. godini ukazuju na nastavak smanjenja broja nezaposlenih lica (-5% u januaru). Rast broja zaposlenih lica odnosno kreiranje radnih mjesta u periodu 2017. – 2020. godine zavisiće od nivoa investicija s jedne strane, ali i obima trgovine i industrijske proizvodnje. Bitno je napomenuti da najveći broj zaposlenih lica radi u području djelatnosti prerađivačke industrije i trgovine na veliko i malo (oko 38%), što ukazuje koliki značaj za tržište rada imaju dešavanja u navedenim djelatnostima.

Najveći broj nezaposlenih registriran je u Tuzlanskom (91.693 ili 24,64%), potom u Kantonu Sarajevo (69.163 ili 18,58%) i Zeničko-dobojskom kantonu (66.202 ili 17,79%). U Bosansko-podrinjskom kantonu je registrirano 3.502 nezaposlenih osoba ili 0,94% od ukupnog broja.

Prema predviđanjima Direkcije za ekonomsko planiranje u periodu 2017. – 2020. godine očekuje se rast investicija, trgovine i obima industrijske proizvodnje, što bi se pozitivno odrazilo na povećanje broja zaposlenih lica (2,2% 2017. godine, oko 2,3% 2018. – 2020. godine).

Prosječne neto plaće bi mogle zadržati umjeren rast u posmatranom periodu (1,9% 2017. godine, 2,2% - 2,4% 2018. – 2020. godine). Generalno, bolji poslovni ambijent u Bosni i Hercegovini ali i šire, stvorio bi uslove za kreiranje radnih mjesta i postepeni porast broja zaposlenih lica. Buduća dešavanja u oblasti tržišta rada u Bosni i Hercegovini uglavnom su bazirana na predviđanjima u oblasti investicija, trgovine i uopšte poslovnog ambijentu. Time su i najveći rizici za navedene projekcije dešavanja u pomenutim oblastima.

Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, u decembru 2016. godine u Tuzlanskom kantonu je bilo zaposleno ukupno 85.519 osoba. U odnosu na prethodni mjesec, broj zaposlenih se nije mijenjao, dok je u odnosu na prosjek 2015. godine veći za 2,5%. Prerađivačka industrija i trgovina zapošljavaju najviše osoba.

Takode, prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, u decembru 2016. godine je registrovano 91.693 nezaposlenih osoba. Stručne osobe učestvuju sa 63.018 ili 68,73%, a nestručne sa 28.675 ili 31,27%. Broj osoba koje prvi put traže zaposlenje u decembru je 42.659 ili 46,5% u odnosu na ukupan broj nezaposlenih.

Prosječna neto plata u Tuzlanskom kantonu u decembru je iznosila 757,00 KM što je ispod prosjeka Federacije BiH. U odnosu na kantonalni prosjek iz 2015. godine, neto plaća je veća za 3,3%. Najviše prosječne neto plate u Tuzlanskom kantonu su u sektoru proizvodnje i opskrbe el.energijom, dok su najniže prosječne neto plate u građevinarstvu.

Sa druge strane, rast domaće tražnje praćen porastom zaposlenih i njihovih primanja, te viši nivo ukupnih investicija u infrastrukturu i energetiku doveo bi do povećanja uvoza. Međutim, očekuje se da stope rasta uvoza budu nešto niže u odnosu na izvozne, tako da bi se realna stopa rasta ukupnog uvoza kretala od 5,3% u 2018., 5,2% u 2019., i 4,2% u 2020. godini.

Prema projekcijama DEP-a, do kraja posmatranog perioda očekuje se povećanje udjela izvoza u BDP-a na 37,1%, dok bi se udio uvoza u okviru BDP-a zadžao na nivou od oko 53%, a ukupna pokrivenost uvoza izvozom zaključno sa 2020. godinom iznosila bi na oko 68,9%.

Očekivanja su da u periodu 2017. – 2020. godine Federacija BiH ostvaruje kontinuirani rast izvozne aktivnosti i to u 2017. godini za 7,1%, u 2018. za 7,9%, te u 2019., odnosno 2020. godini za 7,9%. U istom periodu se očekuje rast uvoza u 2017. godini za 6,4%, dok su očekivanja za 2018. godinu povećanje uvoza za 6,8%, a u 2019. i 2020. godini očekuje se rast uvoza za 7,2% i 6,4%

U 2016. godini iz Tuzlanskog kantona ukupno je izvezeno proizvoda u vrijednosti od 1.269.958.000 KM što je u odnosu na isti period 2015. godine rast od 5,43%. U isto vrijeme je došlo do rasta uvoza od 6,30% te je uvezeno roba u vrijednosti od 1.519.206.000 KM. Pokrivenost uvoza izvozom je 83,59%, a vanjskotrgovinski deficit je 249.248.000 KM.

U odnosu na 2015. godinu, došlo je rasta izvoza hrane i pića 4,2%, goriva i maziva 12,9%, industrijskih materijala 11,1% i transportnih sredstava 12,2%. Došlo je do pada izvoza kapitalnih proizvoda za 13% dok je izvoz proizvoda za široku potrošnju ostao na nivou 2015.godine.

Rast uvoza u odnosu na 2015. godinu je ostvaren kod industrijskih materijala 4,0%, transportnih sredstava 5,7% i proizvoda za široku potrošnju 4,8%, a do pada uvoza je došlo kod uvoza hrane i pića 3,3%, goriva i maziva 14,8% i kapitalnih proizvoda 4,5 %. Najznačajniji vanjskotrgovinski partneri Tuzlanskog kantona su Njemačka, Slovenija, Italija, Hrvatska i Austrija.

U Federaciji Bosne i Hercegovine u 2015. godini zabilježena je deflacija u procentu od 0,7%. Po stopi od 1,7% zabilježen je pad cijena za prvih devet mjeseci u 2016. godini.

Rizici ostvarenja makroekonomskih projekcija

Potencijalni rizik za ostvarenje projekcija predstavlja neizvjesnost i još uvijek nedovoljno siguran ekonomski oporavak u užem i širem međunarodnom ekonomskom okruženju. To se prije svega odnosi na promjene izvozne tražnje, te inostranog finansiranja finalne potrošnje i investicija. Potencijalni rizik za ostvarivanje navedenih pretpostavki može predstavljati kašnjenje odnosno nizak stepen implementacije reformskih zakona. Visok nivo integracije sa zemljama EU i regiona kroz trgovinske i finansijske tokove praktički određuje kretanje industrijske proizvodnje u BiH. Eventualno pogoršanje situacije na EU tržištu posebno u slučaju zemalja koje su glavni trgovinski partneri BiH predstavlja najveći rizik po oporavak industrijske proizvodnje u BiH. Realizacija aranžmana sa MMF-om u velikoj mjeri ograničava projicirani rast javne potrošnje i javnih rashoda uopšte. Rast javne potrošnje projiciran je uz potencijalni rizik i pretpostavku odsustva elementarnih nepogoda u smislu poplava ili suša koje bi mogle značajno uticati na poljoprivrednu proizvodnju, te proizvodnju električne energije.

Kao i prethodnih godina osnovni rizici za projekcije cijena u BiH su vezani za eksterne faktore (prvenstveno cijene nafte i hrane u svijetu). Ukoliko bi cijene nafte i hrane nastavile da se smanjuju sličnim intenzitetom kao u 2016. godini to bi se odrazilo na nivo cijena u BiH. Od domaćih faktora koji bi mogli uticati na promjene cijena su nepredviđene promjene cijena električne energije, uvođenje/povećanje akciza na određene proizvode i sl.

II SREDNJOROČNA FISKALNA POLITIKA

Prioriteti u oblasti porezne politike i javnih prihoda za period 2018. – 2020. godina bit će orjentisani na nastavku aktivnosti izrade prijedloga zakonskih rješenja kojima će se doprinijeti osiguranju i očuvanju ambijenta pogodnog privrednom rastu, sa stabilnim i predvidivim uslovima poslovanja, te poboljšanju naplate javnih prihoda, kao jednog od osnovnih agregata za planiranje razvojnih, socijalnih i ostalih društvenih potreba i obaveza.

U oblasti javnih prihoda kontinuirano se provode i aktivnosti na sagledavanju zakonskih rješenja pripadnosti i raspodjele javnih prihoda u Federaciji BiH, sa posebnim naglaskom na davanje prijedloga za poboljšanje postojećeg vertikalnog i horizontalnog izjednačavanja sistema raspodjele prihoda od indirektnih poreza. Zbog kompleksnosti rješavanja pitanja raspodjele javnih prihoda uključen je i Međunarodni monetarni fond (MMF), koji je dao određene preporuke i sugestije za raspodjelu prihoda, kao i potrebu rješavanja pitanja otplate vanjskog duga, čime bi se osigurala odgovornost odgovarajućih nivoa vlasti i transparentno upravljanje otplatom duga. Prateći preporuke MMF-a, kao i zahtjeve i inicijative korisnika, Vlada Federacije BiH će u narednom periodu dostaviti nacrt novog Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine. Uzimajući u obzir da je implementiran projekat mehanizma razmjene podataka o poreznim obveznicima između četiri porezne uprave (UINO, PUFBiH, PURS i PUBD) koji je uspostavljen uz pomoć MMF-a, odnosno potpuna uspostava informacionog sistema na način da svaka porezna uprava ima elektronski pristup informacijama koje se odnose konkretno na porezne

obveznike, a koji se nalaze u drugim upravama, u narednom periodu očekuju se rezultati tih aktivnosti koji će se u kontinuitetu pratiti i analizirati. Cilj ovog projekta je suzbijanje sive ekonomije i porezne evazije, koje dovode do smanjenja javnih prihoda.

Takođe, u cilju izvršavanja efikasnijeg prikupljanja javnih prihoda i prateći izmjene Zakona koji regulišu direktne poreze, administrativne takse i ostale javne prihode, a u cilju smanjenja sive ekonomije i rada na crno planirano je usvajanja seta zakona kojim bi se uredili porezni postupci i proezne procedure, koji su u fazi pripreme, a sa sličnim rješenjima koji su u primjeni u Republici Srpskoj.

U 2017. godini očekuje se početak projekta u saradnji sa Svjetskom bankom. Svrha ovog projekta jeste pružanje podrške organima vlasti u daljem razvoju kapaciteta njihovih poreskih uprava. Projekat će: poboljšati zakonski okvir u cilju pružanja podrške u upravljanju porezima i provođenju kontrola i istraga, kako direktnih, tako i indirektnih poreza, jačati kapacitete za postepeno usvajanje savremenog pristupa upravljanju rizicima, te unaprijediti efikasnost u izabranim glavnim poslovnim procesima.

I u periodu 2018-2020. godina nastavljaju se aktivnosti provođenja reforme Porezne uprave Federacije kroz izmjene pravnih pretpostavki koje će omogućiti racionalnije i efikasnije djelovanje Porezne uprave kroz:

- izmjene organizacione strukture i radnih procesa koji će promicati efikasnost, racionalnost i odgovornost;
- poticanje unaprijeđenja informacionih tehnologija i obnavljanje ljudskih resursa s ciljem bolje komunikacije sa poreznim obveznicima te brže i kvalitetnije pružanje usluga;
- unaprijeđenja dobrovoljnog poštivanja poreznih propisa kroz poreznu edukaciju, obavješavanje i komunikaciju sa poreznim obveznicima.

Takoder, kao i u proteklom periodu, nastavlja se kontinuirano provođenje aktivnosti na jačanju inspeksijskih organa u BiH, uvođenju preventivnih mjera za poticanje poštivanja propisa, kao i pooštavanje sankcija za nepoštivanje istih, uvođenju mehanizma kontrole za otkrivanje prevara, unapređenju sistema fiskalizacije u Federaciji BiH, kojim bi se minimiziralo prikrivanje ostvarenog prometa, a u cilju poboljšanja porezne discipline, suzbijanja sive ekonomije, te postizanja efikasnije naplate javnih prihoda.

Realizacija prezentiranog plana aktivnosti zavisit će prije svega od političke stabilnosti i institucionalne spremnosti nosioca aktivnosti, kao i drugih nepredviđenih događaja koji bi eventualno usporili i/ili odgodili realizaciju istih.

III POLITIKA PRIHODA ZA NIVO TUZLANSKOG KANTONA

U narednim tabelarnim pregledima daju se projekcije indirektnih i direktnih poreza za nivo Tuzlanskog kantona za period 2018.-2020. godina dostavljenih od strane Federalnog ministarstva finansija Sarajevo, uključujući povećanje projekcija indirektnih poreza po osnovu stava Kolegija Vlade TK.

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza za kantone i općine pojedinačno za naredni trogodišnji period urađena je prema metodologiji utvrđenoj Zakonom o pripadnosti javnih prihoda i na bazi statističkih podataka.

Projekcije prihoda sa Jedinštenog računa trezora za nivo Tuzlanskog kantona u narednom trogodišnjem periodu su slijedeće:

Tabela 2. – Projekcije prihoda sa Jedinštenog računa za Tuzlanski kanton

Indirektni porezi (KM)	Projekcija 2018	Projekcija 2019	Projekcija 2020
Tuzlanski kanton ukupno (I + II + III)	282.068.839	280.338.343	305.020.890
I Kanton	230.421.541	224.016.006	243.739.621
II Općine TK ukupno	40.754.774	44.443.838	48.356.921
III Direkcija cesta TK	10.892.524	11.878.499	12.924.348

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza sa Jedinštenog računa za 2018. godinu za nivo Tuzlanskog kantona očekuje se u iznosu od 282.068.839,00 KM, od čega za Kanton iznos od 230.421.541,00 KM, za općine iznos od 40.754.774,00 KM i Direkciju cesta TK iznos od 10.892.524,00 KM.

Porez na dobit preduzeća, izuzev banaka i drugih finansijskih organizacija, predstavlja u cjelosti prihod Kantona, i u narednom trogodišnjem periodu projicira se u slijedećim iznosima:

Tabela 3. – Projekcije prihoda od poreza na dobit

Porez na dobit (KM)	Projekcija 2018	Projekcija 2019	Projekcija 2020
Tuzlanski kanton	28.468.788	28.867.352	29.300.362

Projekcije prihoda od poreza na dohodak, uključujući zaostale obaveze po osnovu poreza na plaće, za nivo kantona su slijedeće:

Tabela 4. – Projekcije prihoda od poreza na dohodak (uključeni zaostali porezi na plaće)

Porez na dohodak (KM)	Projekcija 2018	Projekcija 2019	Projekcija 2020
Ukupno	50.393.713	51.754.344	53.177.588
I Tuzlanski kanton	33.028.040	33.919.797	34.852.591
II Općine TK	17.365.674	17.834.547	18.324.997

Projekcije prihoda za općine

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza sa Jedinственог računa za općine Tuzlanskog kantona očekuje se u slijedećim iznosima za period 2018.-2020. godina:

Tabela 5. – Projekcije prihoda sa Jedinственог računa za općine TK u KM

OPĆINE TK	Projekcija 2018	Projekcija 2019	Projekcija 2020
Banovići	1.846.642	2.013.798	2.191.104
Čelić	1.006.316	1.097.407	1.194.028
Doboj Istok	958.594	1.045.365	1.137.404
Gračanica	4.187.106	4.566.117	4.968.143
Gradačac	3.726.483	4.063.799	4.421.598
Kalesija	3.143.442	3.427.982	3.729.800
Kladanj	1.244.927	1.357.616	1.477.149
Lukavac	3.965.094	4.324.008	4.704.718
Sapna	1.064.413	1.160.762	1.262.962
Srebrenik	3.763.831	4.104.527	4.465.913
Teočak	672.261	733.113	797.660
Tuzla	9.851.526	10.743.272	11.689.169
Živinice	5.324.140	5.806.073	6.317.272
UKUPNO:	40.754.774	44.443.838	48.356.921

Prihodi od poreza na dohodak na nivou općina za period 2018.-2020. godina projiciraju se kako slijedi:

Tabela 6. – Projekcije poreza na dohodak za općine TK u KM

OPĆINE TK	Projekcija 2018	Projekcija 2019	Projekcija 2020
BANOVIĆI	1.208.979,00	1.241.621,00	1.275.765,00
GRAČANICA	1.238.017,00	1.271.443,00	1.306.408,00
GRADAČAC	1.050.847,00	1.079.220,00	1.108.898,00
KALESIJA	546.405,00	561.158,00	576.590,00
KLADANJ	596.877,00	612.993,00	629.850,00
ČELIĆ	254.510,00	261.382,00	268.570,00
LUKAVAC	1.648.781,00	1.693.298,00	1.739.864,00
SREBRENİK	854.236,00	877.300,00	901.426,00
TUZLA	7.368.532,00	7.567.482,00	7.775.588,00
ŽIVINICE	1.643.076,00	1.687.439,00	1.733.844,00
DOBOJ ISTOK	558.139,00	573.209,00	588.972,00
SAPNA	189.952,00	195.081,00	200.446,00
TEOČAK	207.323,00	212.921,00	218.776,00
UKUPNO:	17.365.674,00	17.834.547,00	18.324.997,00

Projekcije prihoda vanbudžetskih fondova

Ukupni prihodi vanbudžetskih fondova u FBiH, po osnovu doprinosa za penziono i zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti bez ostalih neporeznih prihoda koji se ostvaruju u skladu sa zakonima i sredstava finansiranja u periodu 2018.-2020. godina projicirani su kako slijedi:

Tabela 7. – Projekcije poreznih prihoda vanbudžetskih fondova u mil. KM

Prihodi (KM mil)	Izvršenje	Revidirane projekcije	Projekcije		
	2016	2017	2018	2019	2020
Fond zdravstvenog osiguranja	1.200	1.232	1.250	1.279	1.309
Fond PIO/MIO	1.647	1.691	1.716	1.756	1.797
Fond za zapošljavanje	136	140	142	145	148
UKUPNO:	2.983	3.062	3.108	3.181	3.254

Napomena: U vanbudžetske fondove uključeni su samo porezni prihodi-doprinosi, bez neporeznih prihoda i primitaka.

Projekcije prihoda od doprinosa bazirana je na konzervativnom pristupu, prateći projektovani rast realnog BDP-a i očekivanog rasta prosječne plaće u Federaciji BiH i predviđena ekonomska kretanja u ovom periodu.

IV PRIHODI I PRIMICI BUDŽETA TUZLANSKOG KANTONA

Projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza za Budžet Tuzlanskog kantona za period 2018.-2020. godina zasnivaju se na projekcijama dostavljenih od strane Federalnog ministarstva finansija Sarajevo iz mjeseca maja 2017. godine.

Obzirom na predviđen blagi ekonomski rast u Bosni i Hercegovini u narednom trogodišnjem periodu, kao i jačanje koordinacije fiskalnih politika u Federaciji, unapređenje fiskalne odgovornosti i povećanje fiskalne discipline, procjena je da će u narednom periodu doći da naplate većih iznosa prihoda u Budžet TK u odnosu na dostavljene revidirane projekcije od strane Federalnog ministarstva finansija. Stoga je u skladu sa stavom Kolegija Vlade Tuzlanskog kantona broj: 02/1-14-16428/17 od 23.06.2017. godine izvršena korekcija projekcija indirektnih poreza za 2018.godinu na slijedeći način:

	2018.	2019.	2020.
Revidirane projekcije prihoda od indirektnih poreza od Federalnog ministarstva finansija	205.421.541,00	224.016.006,00	243.739.621,00
Povećanje datih projekcija u skladu sa stavom Kolegija Vlade TK	25.000.000,00	0,00	0,00
Ukupno projekcije prihoda od indirektnih poreza:	230.421.541,00	224.016.006,00	243.739.621,00

Navedeno povećanje prihoda u posmatranom periodu zasnovano je na pretpostavci da će u narednom periodu doći do revidiranja projekcija od strane Federalnog ministarstva finansija, s obzirom da se očekuje izmjena propisa o raspodjeli indirektnih poreza i propisa o načinu povrata vanjskog duga.

Korigovane projekcije prihoda od indirektnih poreza uključene su u projekcije ukupnih sredstava Budžeta Tuzlanskog kantona (tabela broj 8), tako da očekivani nivo ukupnih sredstva u Budžetu Tuzlanskog kantona za 2018. godinu iznosi 353.849.856,00 KM, što je manje za 5.197.608,22 KM ili 1,45% u odnosu na Budžet Tuzlanskog kantona za 2017. godinu. Na ovaj iskazani pad najvećim dijelom je uticalo to što se u 2017. godini prihodi od indirektnih poreza kao i namjenska sredstva, grantovi, donacije i primici po osnovu namjenskih sredstava planirani u znatno manjem iznosu u odnosu na 2017. godinu.

U 2019. godini procjenjuje se smanjenje ukupnih prihoda Budžeta TK u poređenju sa projiciranim za 2018. godinu, i to za 8.085.618,00 KM ili 2,29%, dok je procjena ovih prihoda za 2020. godinu za 21.329.531,00 KM ili 6,17% veća u odnosu na predviđene prihode za 2019. godinu.

Projekcije prihoda i primitaka u Budžetu Tuzlanskog kantona u periodu 2018.-2020. godina ilustruje slijedeći pregled:

Tabela 8. – Prihodi, primici i finansiranje Budžeta Tuzlanskog kantona u KM

	Izvršenje 2016	Plan 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020	Index (2018/ 2017)	Index (2019/ 2018)	Index (2020/ 2019)
UKUPNO PRIHODI, PRIMICI I FINANSIRANJE (I+II)	317.450.801,08	359.047.464,22	353.849.856,00	345.764.238,00	367.093.769,00	98,55	97,71	106,17
I UKUPNO BUDŽETSKA SREDSTVA (A+B+C)	286.202.346,94	301.249.716,48	306.965.130,00	301.137.016,00	322.216.902,00	101,90	98,10	107,00
A. Poreski prihodi	266.422.397,15	284.015.003,00	292.197.269,00	286.803.155,00	307.892.574,00	102,88	98,15	107,35
1. Prihodi od indirektnih poreza	208.801.220,41	226.533.170,00	230.421.541,00	224.016.006,00	243.739.621,00	101,72	97,22	108,80
2. Porez na dobit preduzeća	27.010.286,85	25.984.994,00	28.468.788,00	28.867.352,00	29.300.362,00	109,56	101,40	101,50
3. Porez na dohodak (uključujući zaostale uplate poreza na plaće)	29.101.369,47	31.165.839,00	33.028.040,00	33.919.797,00	34.852.591,00	105,98	102,70	102,75
4. Domaći porezi na dobra i usluge	424.405,49	300.000,00	271.000,00	0,00	0,00	90,33	0,00	0,00
5. Prihodi po osnovu zaostalih obaveza i ostali porezi	1.085.114,93	31.000,00	7.900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B. Neporezni prihodi	17.685.053,89	14.087.706,48	12.175.221,00	12.175.221,00	12.175.221,00	86,42	100,00	100,00
1. Prihodi od poduzet. aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika	3.228.870,21	48.650,00	73.300,00	73.300,00	73.300,00	150,67	100,00	100,00
2. Naknade i takse	11.092.277,34	10.632.379,00	8.691.921,00	8.691.921,00	8.691.921,00	81,75	100,00	100,00
3. Novčane kazne (neporezne prirode)	3.363.906,34	3.406.677,48	3.410.000,00	3.410.000,00	3.410.000,00	100,10	100,00	100,00
4. Tekući transferi (transferi i donacije)	0,00	150.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
C. Primici	2.094.895,90	2.997.007,00	2.592.640,00	2.158.640,00	2.149.107,00	86,51	83,26	99,56

II NAMJENSKA SREDSTVA, GRANTOVI, DONACIJE, PRIMICI I VLASTITI PRIHODI (D+E+F)	31.248.454,14	57.797.747,74	46.884.726,00	44.627.222,00	44.876.867,00	81,12	95,18	100,56
D.Namjenska sredstva, grantovi, donacije i primici po osnovu namjenskih sredstava	19.739.713,47	36.572.092,74	27.553.906,00	25.687.831,00	25.896.206,00	75,34	93,23	100,81
1.Ostali porezi	43,86	7.300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika	43.476,42	1.407.115,00	1.400.284,00	1.400.284,00	1.436.284,00	99,51	100,00	102,57
3.Naknade i takse i prihodi od pružanja javnih usluga	12.049.836,32	21.606.195,00	14.520.186,00	13.758.413,00	13.918.413,00	67,20	94,75	101,16
4.Tekući transferi (transferi i donacije)	6.473.125,88	8.108.768,74	8.860.956,00	8.821.654,00	8.839.029,00	109,28	99,56	100,20
5.Kapitalni transferi	127.717,03	237.200,00	1.272.480,00	207.480,00	202.480,00	0,00	0,00	0,00
6. Prihodi po osnovu zaostalih obaveza	0,00	5.514,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Kapitalni primici	1.045.513,96	5.200.000,00	481.212,00	481.212,00	481.212,00	9,25	100,00	100,00
E.Preneseni višak prihoda nad rashodima (Escrow račun)	0,00	0,00	1.018.788,00	1.018.788,00	1.018.788,00	0,00	100,00	100,00
F. Prihodi po osnovu vlastite djelatnosti - vlastiti prihodi	11.508.740,67	21.225.655,00	19.330.820,00	18.939.391,00	18.980.661,00	91,07	97,98	100,22

a) Prihodi i primici (budžetska sredstva)

Ukupni poreski prihodi u 2018. godini predviđaju se u iznosu od 292.197.269,00 KM, što je za 8.182.266,00 KM ili 2,88% više u odnosu na planirani nivo za 2017. godinu. U 2019. godini ovi prihodi su manji u odnosu na 2018. godinu za 5.394.114,00 KM (index 98,15), odnosno za 21.089.419,00 KM veći u 2020.godini (index 107,35).

Na ova kretanja, najvećim dijelom uticale su projekcije indirektnih poreza, koje u 2018. godini bilježe povećanje za 3.888.371,00 KM ili 1,72% u odnosu na plan 2017. godine, dok su u 2019. smanjene za 6.405.535,00 KM ili 2,78%, a u 2020. godini projiciraju se povećanjem od 19.723.615,00 KM ili 8,80%.

U 2018. godini očekuje se povećanje poreza na dobit u iznosu od 2.483.794,00 KM ili 9,56% u poređenju sa planom 2017. godine, a u narednim godinama povećanje od 1,4% i 1,5%.

Porez na dohodak, zajedno sa zaostalim uplatama poreza na plaću, se u 2018. godini procjenjuje sa povećanjem od 1.862.201,00 KM ili 5,98% u odnosu na planirani nivo za 2017. godinu, dok se u 2019. i 2020. godini projiciraju sa porastom od 2,70% i 2,75% u poređenju sa prethodnom godinom.

Neporezni prihodi i primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti u dijelu budžetskih sredstava u 2018. godini projicirani su tako da se vodilo računa o iskazanim mjesečnim trendovima naplate ovih prihoda i za 1.912.485.48 KM ili 13,58% manji u odnosu na plan za 2017. godinu. Projekcije ovih prihoda za 2019. i 2020. godinu su na istom nivou kao i u 2018. godini.

Primici u Budžetu Tuzlanskog kantona u okviru budžetskih sredstava koji dopijevaju na naplatu u 2018. godini iznose 2.592.640,00 KM i manji su za 404.367,00 KM ili za 13,49% u odnosu na plan 2017. godine. U naredne dvije godine primici se planiraju sa smanjenjem od 16,74% i 0,44% , u odnosu na prethodnu godinu.

b) Namjenska sredstva, grantovi, donacije, vlastiti prihodi i primici po osnovu namjenskih sredstava

Prihodi po ovim osnovama za period 2018. - 2020. godinu su planirani na osnovu zahtjeva budžetskih korisnika dostavljenih za izradu Dokumenta okvirnog budžeta Tuzlanskog kantona za period 2018.-2020. godina. Ukupni iznos namjenskih sredstava, grantova, donacija, primitaka i vlastitih prihoda u 2018. godini iznose 46.884.726,00 KM, od čega iznos namjenskih sredstava, grantova, donacija i primitaka po osnovu namjenskih sredstava iznosi 27.553.906,00 KM, a iznos od 19.330.820,00 KM odnosi se na prihode po osnovu vlastite djelatnosti – vlastite prihode. U 2019. i 2020. godini iznos prihoda po osnovu vlastite djelatnosti smanjen je za 2,02%, odnosno povećan za 0,22% u poređenju sa prethodnom godinom. Iznos namjenskih sredstava, grantova, donacija i primitaka po osnovu namjenskih sredstava u 2019. godini iznosi 25.687.831,00 KM i za 6,77% je manji u odnosu na 2018. godinu, dok u 2020. godini iskazan je sa povećanjem od 0,81% i iznosi 25.896.206,00 KM. Ukupni iznos namjenskih sredstava, grantova, donacija, primitaka i vlastitih prihoda u 2019. godini iznosi 44.627.222,00 KM, a za 2020. godinu iznosi 44.876.867,00 KM.

V RIZICI PO PROJEKCIJE PRIHODA

S obzirom na osnovne postavke projekcija indirektnih poreza i ukupne ekonomske uslove u BiH i u svijetu, rizici ostvarenja projiciranog nivoa prihoda od indirektnih poreza u periodu 2018.-2020. godine, mogu biti:

- veće usporavanje predviđenog ekonomskog rasta;
- nepredviđene promjene poreznih politika (odsustvo stabilnih koeficijenata raspodjele indirektnih poreza, promjena nivoa zaduženosti od planiranog i nepredviđene promjene istih i dr.);
- makroekonomske pretpostavke;
- razvoj drugih događaja (elementarne nepogode, promjena nivoa zaduženosti, rad porezne administracije i dr.).

Administracija poreznog sistema predstavlja rizik i po projekcije prihoda. Porezni prihodi zavise od unaprijeđenja usklađenosti BiH Institucija i entiteta s jedne strane i svih nivoa vlasti unutar Federacije BiH, pogotovo kad su u pitanju prognoze prihoda od indirektnih poreza.

Projekcije su radene pod pretpostavkom da neće doći do prenosa nadležnosti, sa nivoa Federacije BiH i kantona na nivo države ili kantona na nivo Federacije BiH ni zakonskih promjena u oblasti oporezivanja.

VI PROJEKCIJE DUGA TK NASTALOG PO OSNOVU ZADUŽIVANJA

U periodu 2017. - 2020. godina obaveze za otplate po kreditima i izdaci za inostrane kamate i kamate na domaće pozajmljivanje, prema postojećim otplatnim planovima sa kojima Ministarstvo finansija raspolaže, procjenjuju se u ukupnim iznosima kako slijedi:

Tabela 9. – Obaveze po kreditima i pozajmicama

	Plan 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.
I Ukupno budžetska sredstva (1 do 10):	19.865.485,61	18.547.012,18	10.938.022,12	4.454.665,99
1.Razvojna banka FBiH-OŠ „Stupari” i OŠ “Kladanj” Tarevo	21.247,28	20.689,30	20.131,40	19.573,14
2.Razvojna banka FBiH-Gimnazija „Ismet Mujezinović” Tuzla	260.731,46	250.291,44	239.851,44	0,00
3.Federalno ministarstvo finansija-UKC Rekonstrukcija „Plave bolnice” Tuzla	1.521.158,63	2.768.501,04	2.768.501,04	2.768.501,04
4.Federalno ministarstvo finansija-WB-IDA Projekat urbane infrastrukture i pružanja usluga - dio koji se odnosi na Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša	28.096,00	27.608,61	27.122,12	26.635,62
5.Federalno ministarstvo finansija-MMF Stand by aranžman (III)	4.565.631,00	0,00	0,00	0,00
6.Federalno ministarstvo finansija-MMF Stand by aranžman (IV)	881.619,00	3.547.000,00	2.697.750,00	0,00
7.Kratkoročne pozajmice od domaćih kreditora (procjena)	19.000,00	19.000,00	19.000,00	19.000,00
8.NOVA banka a.d.Banja Luka	5.336.918,52	5.336.918,52	3.369.850,12	1.620.956,19
9.Intesa Sanpaolo Banka d.d. BIH	1.413.687,89	1.017.602,25	0,00	0,00
10. UniCredit Bank d.d. Mostar	5.817.395,83	5.559.401,02	1.795.816,00	0,00
II Ukupno namjenska sredstva	674.024,06	662.137,66	650.250,83	638.363,94
1.Federalno ministarstvo finansija-WB-IDA Projekat urbane infrastrukture i pružanja usluga – dio koji se odnosi na Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (finansira se iz sredstava vodnih naknada)	304.030,00	298.765,84	293.501,26	288.236,65

2. Federalno ministarstvo finansija-Troškovi upravljanja kreditom-Projekat izgradnje kanalizacije i vodosnabdijevanja općine Čelić (finansira se sa potrošačkih mjesta 11010018,14010003, 18010001)	369.994,06	363.371,82	356.749,57	350.127,29
UKUPNO (I + II):	20.539.509,67	19.209.149,84	11.588.272,95	5.093.029,93

Ukupne projekcije duga Tuzlanskog kantona nastalog po osnovu zaduživanja u 2018. godini iznose 19.209.149,84 KM, dok su ove projekcije znatno smanjene u naredne dvije godine, tako da za 2019. godinu iznose 11.588.272,95 KM, dok projekcije za 2020. godinu iznose 5.093.029,93 KM. Smanjenje ovih projekcija odnosi se uglavnom na projekcije u dijelu budžetskih sredstava. Za 2018. godinu ove projekcije u dijelu budžetskih sredstava iznose 18.547.012,18 KM i smanjuju se u naredne dvije godine i to u 2019. godini za 7.608.990,06 KM ili za 69,56%, a za 2020. godinu su manje za 45,54% ili za 6.483.356,13 KM. Ovo smanjenje u 2019. i 2020.godini uglavnom se odnosi na otplate po osnovu domaćeg zaduženja, a za pokriće dijela deficita iz ranijeg perioda.

Iznosi namjenskih sredstava su skoro na istom nivou za sve tri navedene godine i za 2018.godinu iznose 662.137,66 KM, a u 2019. i 2020. godini reflektuju se sa smanjenjem od 1,80%, odnosno 1,83% u poređenju sa prethodnom godinom.

U Dokumentu okvirnog budžeta Tuzlanskog kantona za period 2018.-2020. godina moglo bi doći do korekcije usljed povećanja procjene kursa USA dolara i SDR-a u kojim su obračunate obaveze pojedinih kredita.

Stanje i projekcije duga Tuzlanskog kantona su od izuzetne važnosti za kreiranje fiskalnih i razvojnih politika. Da bi se održala stabilnost fiskalnog sistema i obezbijedio osnov za razvojne inicijative, zaduživanje treba biti na realnim i održivim osnovama.

Smjernice ekonomske i fiskalne politike za period 2018.-2020. godina u skladu su sa Zakonom o budžetima u FBiH i predstavljaju osnovu za izradu Budžeta Tuzlanskog kantona. Cilj dokumenta je da predloži smjernice ekonomske i fiskalne politike, te definiše okvir prihoda i gornju granicu rashoda za period 2018.-2020. godina.

Ove Smjernice ekonomske i fiskalne politike obavezujuće su kod izrade budžeta općina i finansijskih planova vanbudžetskih fondova za 2018. godinu, kao i kod projekcija za 2019. i 2020. godinu.

VII STRATEŠKI CILJEVI VLADE TUZLANSKOG KANTONA

Vlada Tuzlanskog kantona, uz podršku Projekta integriranog lokalnog razvoja (ILDLP), zajedničke inicijative Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP) i Švicarske agencije za razvoj i saradnju (SDC) izradila je Strategiju razvoja Tuzlanskog kantona za period 2016.-2020. godine (januar 2016. godine), koja je u skladu sa strategijama i politikama na višim nivoima vlasti, i to prije svega sa Strategijom razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2010.-2020. godina, ali sa drugim sektorskim strategijama viših nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini.

U navedenom dokumentu predložena su strateška i dugoročna opredjeljenja Tuzlanskog kantona, čiji je cilj unaprijeđena i razvijena privreda Tuzlanskog kantona koja će

se bazirati na ključnim potencijalima rasta koji se ogledaju u bogastvu prirodnih resursa, konkurentnoj radnoj snazi i tradiciji industrijske proizvodnje, te kvalitetnijoj saobraćajnoj povezanosti sa razvijenim tržištima.

Vizija razvoja, te strateški ciljevi razvoja su definisani na period od 5 godina.

Utvrđeni su slijedeći strateški ciljevi:

1. Osigurati stabilnost i prosperitet razvoja privrede Tuzlanskog kantona;
2. Uspostaviti efikasni sistem upravljanja razvojem ljudskih potencijala i tržišta rada, u cilju povećanja zapošljavanja;
3. Poboljšati kvalitetu života, sigurnost i socijalnu uključenost i učiniti politiku socijalne zaštite pravičnom i djelotvornom;
4. Modernizovati i učiniti ekonomski održivom javnu infrastrukturu, prvenstveno saobraćajnu, vodnu i energetska;
5. Uspostaviti funkcionalan sistem zaštite okoliša i održivog upravljanja prirodnim resursima.

Budžetski korisnici u narednom razdoblju trebaju poduzimati reformske mjere kojima se pridonosi ostvarenju glavnih ciljeva utvrđenih predloženim dokumentom, a naročito:

1. javne finansije - vezano za stabilnost i dugoročnu održivost javnih finansija, zdravstvenog sistema, fiskalni okvir, poreze, neprijavljeni rad, te rashode;
2. finansijski sektor – vezano za finansijski sektor, tržište nekretnina, te pristup finansiranju za mala i srednja preduzeća;
3. tržište rada, obrazovanja i socijalnu politiku - vezano za zaposlenost, porezno rasterećenje na rad, rješavanje nezaposlenosti mladih, aktivne politike tržišta rada, zakonodavni okvir, sistem određivanja plaća i kretanje plaća, usklađenost obrazovnog sistema s tržištem rada, naknade za nezaposlene, socijalne naknade te borbu protiv siromaštva;
4. promicanje rasta i konkurentnosti – vezano za tržište usluga, industrijsku politiku, digitalnu agendu, energetske mreže, mrežnu infrastrukturu- saobraćaj, istraživanje i razvoj, inovacije, obnovljive izvore energije i učinkovitost resursa i
5. modernizacija javne uprave- vezano za kvalitet uprave.

Cilj ekonomske politike Vlade Tuzlanskog kantona je pokretanje održivog rasta nakon dugogodišnje recesije. Za razliku od rasta prije krize koji se temeljio na velikom zaduživanju radi povećanja lične potrošnje i ulaganja u nekretnine, novi model dugoročnog održivog rasta treba da se temelji na izvozu i povezanim investicijama u proizvodnji. Glavna zadaća Vlade u ostvarenju ovog cilja je provedba strukturnih reformi usmjerenih na poboljšanje poslovnog okruženja.

Manevarski prostor makroekonomskih politika Vlade Tuzlanskog kantona je ograničen, obzirom na ustavne nadležnosti kantona.

Neophodno je nastaviti mjere štednje i smanjenje potrošnje iz kantonalnog budžeta planirati za razdoblje 2018.- 2020. godine na većini glavnih kategorija rashoda. Mjerama Vlade Tuzlanskog kantona dodatno su smanjeni budžetski rashodi, gdje god je za to postojalo opravdanje. Potrebno je zahtijevati kontrolu efikasnosti na smanjenju akumuliranog deficita ostvarenog u ranijem periodu, te stalni angažman kako se akumulirana dugovanja ne bi povećavala.

Uz unapređenje procesa planiranja, potrebno je znatno pojačavati i funkciju nadzora nad rashodima, odnosno vršiti kontrolu troškova i njihovo smanjivanje. Prije svega se to odnosi na nova pravila o fiskalnoj odgovornosti. Takođe, se osnažuje funkcija budžetske inspekcije u smislu sankcionisanja nepostupanja po njihovim zapisnicima.

Vlada Tuzlanskog kantona bit će usmjerena na oblikovanje fiskalne politike u cilju promovisanja konkurentnosti, povećanja efikasnosti javnog sektora te jačanja upravljanja javnim finansijama, kako na prihodnoj tako i na rashodnoj strani budžeta, uz kontinuirane aktivnosti usmjerene na promjenu propisa kojim je uređeno pitanje raspodjele indirektnih poreza i pitanje povrata vanjskog duga.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
VLADA

Broj:02/1- 14-16503/17
Tuzla, 28.06.2017.godine

